

Målnummer:	UM122-06	Avdelning:	5
Avgörandedatum:	2006-09-18		
Rubrik:	I mål om uppehållstillstånd, där klaganden åberopar skyddsbehov och till stöd för detta ingivit handlingar som bedömts kunna vara äkta av svensk ambassad samt där klagandens trovärdighet är avgörande för bedömningen, åligger det migrationsdomstolen att se till att målet blir tillräckligt utrett, t.ex. genom att hålla muntlig förhandling eller på annat sätt utreda oklarheterna i målet. <ul style="list-style-type: none">• 8 § och 9 § förvaltningsprocesslagen (1971:291)• 16 kap. 5 § utlänningslagen (2005:716)		
Lagrum:			
Rättsfall:			

REFERAT

Migrationsverket beslutade den 14 februari 2006 att avslå M A B A:s ansökan om uppehållstillstånd m.m. samt att avvisa honom. Avvisningen skulle verkställas genom att han skulle sändas till Egypten. Verket yttrade i sina skäl bl.a. följande: Av 3 kap. 2 § utlänningslagen (1989:529) framgår att en flykting är en utlänning som inte är i det land som han eller hon är medborgare i därför att han eller hon känner en välgrundad fruktan för att förföljas på grund av sin ras, sin nationalitet, den samhällsgrupp som han eller hon tillhör, sin religion eller sin politiska uppfattning. - För att räknas som flykting ska utlänningen dessutom inte kunna använda sig av sitt lands skydd eller på grund av sin fruktan inte vilja göra det. Det har ingen betydelse om det är myndigheterna som står bakom förföljelsen eller om de inte kan antas skydda personen mot förföljelse från enskilda. - En utlänning som inte är flykting räknas som skyddsbehövande i övrigt enligt 3 kap. 3 § utlänningslagen, om han eller hon har lämnat sitt land på grund av att han eller hon känner en välgrundad fruktan för att straffas med döden eller med kroppsstraff utsättas för tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, på grund av en väpnad konflikt behöver skydd eller på grund av en miljökatastrof inte kan återvända till sitt hemland eller på grund av sitt kön eller homosexualitet känner en välgrundad fruktan för att förföljas. - Flyktingar och skyddsbehövande i övrigt har enligt 3 kap. 4 § utlänningslagen rätt till uppehållstillstånd. - En flykting har rätt till resedokument enligt 1951 års konvention angående flyktingars rättsliga ställning och flyktingförklaring enligt 3 kap. 6 § utlänningslagen. - Det id-kort du gett in i ärendet är inte tillräckligt för att du skall anses ha styrkt din identitet. Av vad som framkommit i ärendet får det dock anses klarlagt att du kommer från Egypten. - Det ankommer på den asylsökande att lämna en trovärdig och sammanhängande berättelse om det han varit med om och fått honom att ansöka om asyl i ett annat land. Sökandens berättelse bör godtas om den framstår som trovärdig och rimlig och inte strider mot allmänt kända fakta. - Enligt Migrationsverkets bedömning är de allmänna förhållandena i Egypten inte sådana att de i sig utgör grund för asyl. Det utesluter dock inte att enskilda personer kan ha behov av skydd. Detta får bedömas från fall till fall. - Du har uppgett att du sedan oktober 1998 vid ett stort antal tillfällen kallats till förhör hos polisens underrättelsetjänst för att du skulle lämna upplysningar angående din bror A och den politiska verksamhet han bedrivit. Du har vidare uppgett att du i samband med förhören utsattes för omfattande misshandel och att du vid flera tillfällen utsattes för svåra el-chocker. Under åren 2001 och 2002 blev du gripen vid varje tillfälle det förekom oroligheter i Egypten. Mot bakgrund av att du dels uppgett att du inte själv bedrivit någon politisk aktivitet i hemlandet, dels fortfarande inte har någon mera ingående kännedom om din brors politiska verksamhet, finner Migrationsverket anledning att ifrågasätta de uppgifter du lämnat i denna del. Till denna bedömning bidrar uppgiften om att du, trots att myndigheternas intresse för dig synes ha ökat i omfattning under 2001 och 2002, utan problem fått såväl pass som identitetskort utfärdade i augusti 2002. - Vad gäller uppgifter om att du i september 2002 blev gripen och därefter fängslades och anklagades för att ha tillverkat flygblad och att du i december samma år lyckades fly från det sjukhus där du var inlagd är det enligt Migrationsverkets bedömning anmärkningsvärt, att om myndigheterna hyst det intresse för dig som du påstått, kunnat fly genom att byta kläder med en manlig sjukskötare och därefter lämna sjukhuset. - Du har vidare åberopat att du är dömd till tre års fängelse i augusti 2003. Av den dom du gett in i

ärendet framgår att du och de andra åtalade befanns skyldiga till de anklagelser som riktades mot er vid rättens sammanträde den 31 mars 2003 och att dom i målet avkunnades och offentliggjordes den 11 augusti samma år. Vid den inledande utredningen i ärendet, två dagar efter det att den advokat som företrätt de åtalade löst ut en kopia av domen, uppgav du att du under din vistelse i Libyen fått vetskap om att du ställts inför rätta och befunnits skyldig men att du inte visste vilket straff som hade dömts ut. Vid den muntliga genomgången i ärendet uppgav du först, att du fått vetskap om att du dömts till tre års fängelse någon gång under 2003, troligen i juni månad detta år, men ändrade dig sedan och uppgav att du inte kände till detta förrän du läst domen. På fråga om när du bad din kamrat att skaffa en kopia av domen uppgav du att du inte kunde minnas exakt när detta inträffade men att det var innan den inledande utredningen i ärendet. - Du har uppgett du någon gång sedan 2003 haft kännedom om att du ställts inför rätta p.g.a. den händelse som du uppgett inträffade i september 2002 och att du en kort tid efter inresan i Sverige på nytt varit i kontakt med den kamrat i hemlandet som berättat att du ställts inför rätta och befunnits skyldig till de anklagelser som hade riktats mot dig. Mot bakgrund härav är det anmärkningsvärt att du inte långt tidigare, i vart fall innan du bestämde dig för att lämna Libyen och åka till Sverige, försökt ta del av innehållet i domen. Det är vidare anmärkningsvärt att du inte i samband med den inledande utredningen i ärendet uppgav att du skickat efter domen samt att du först i biträdets inlägga uppgett vad du anklagats för och vilket straff som utdömts på grund härav. Det kan vidare noteras att du under handläggningen i ärendet uppgett att det är möjligt att du fick vetskap om vilket straff som dömts ut i juni 2003, två månader innan den i ärendet ingivna domen avkunnades och offentliggjordes. - För att styrka din identitet har du gett in ett identitetskort vars giltighetstid löpt ut den 10 november 1992 trots att du enligt egen uppgift fått såväl pass som id-kort utfärdade i augusti 2002. Du har inte velat medverka till att styrka din identitet genom att kontakta din familj i Egypten och be denna skicka passet eller id-kortet i kopia eller original till dig i Sverige trots att såväl din hustru som en av dina yngre bröder är bosatta i A-M. De skäl du lämnat som förklaring till att du inte vill ta kontakt med din familj är enligt Migrationsverkets bedömning inte godtagbara. - Du har inte heller lämnat någon förklaring till att din hustru valde att skicka det id-kort vars giltighetstid löpt ut till dig då du vistades i Libyen och varför du under din vistelse där inte kontaktade henne för att be henne skicka någon av de handlingar som fortfarande var giltiga. Mot bakgrund av ovanstående finner Migrationsverket anledning anta dels att du medvetet försöker undanhålla uppgifter som är av avgörande betydelse för bedömningen i ärendet, dels att du inte är den sjätte åtalade i den dom som du gett in i ärendet. - Vid en samlad bedömning av omständigheterna i ärendet finner Migrationsverket att du inte gjort sannolikt att du vid ett återvändande till Egypten skulle löpa sådan risk för förföljelse att du är att anse som flykting enligt 3 kap. 2 § utlänningslagen eller som skyddsbehövande enligt 3 kap. 3 § samma lag. Eftersom vi bedömt att du inte är att anse som flykting avslås din ansökan om resedokument och flyktingförklaring. - Det har inte framkommit några humanitära skäl att bevilja dig uppehållstillstånd. - Eftersom din ansökan om uppehållstillstånd inte beviljas kan din ansökan om arbetstillstånd inte heller beviljas.

M A B A överklagade beslutet. Migrationsverket bestred ändring.

Länsrätten i Skåne län, migrationsdomstolen (2006-06-12, ordförande Ivstam) yttrade: Den 31 mars 2006 ersattes utlänningslagen (1989:529) av en ny utlänningslag (2005:716). De nya bestämmelserna är tillämpliga i målet. Bestämmelsen om flyktingskap återfinns i den nya lagen i 4 kap. 1 § och bestämmelsen om skyddsbehov i 4 kap. 2 §. I likhet med Migrationsverket anser migrationsdomstolen att M A B A inte gjort sannolikt att han är att betrakta som flykting eller skyddsbehövande i övrigt. Vad han anfört i sitt överklagande föranleder ingen annan bedömning. - Bestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter skall endast tillämpas i undantagsfall. Vad M A B A anfört utgör inte sådana skäl. Han skall därmed inte heller på denna grund beviljas uppehållstillstånd. Migrationsverket har således haft fog för sitt beslut att avslå hans ansökan i alla delar.

M A B A överklagade domen till Migrationsöverdomstolen. Migrationsverket bestred bifall till överklagandet.

Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen (2006-09-18, Wahlqvist, Linder och Wendleby) yttrade: Skälen för Migrationsöverdomstolens avgörande. Skäl för att meddela prövningstillstånd föreligger. - Av 8 § förvaltningsprocesslagen (1971:291), FPL, följer att rätten skall tillse att ett mål blir så utrett som dess beskaffenhet kräver. - Enligt 9 § FPL får muntlig förhandling ingå bl.a. när det kan antas vara till fördel för utredningen. Motsvarande bestämmelse finns också i 16 kap. 5 § utlänningslagen. I

förarbetena till den nya instans- och processordningen framhålls att det är viktigt att det finns möjligheter till muntlig förhandling och att inslaget av muntlig förhandling blir större än vad som varit fallet ditintills (se prop. 2004/05: 170 s.130). Enligt 1989 års utlänningslag skulle muntlig förhandling hos Utlänningsnämnden hållas bl.a. om det kunde antas vara till fördel för utredningen. I förarbetena till den lagstiftningen (prop. 1996/97: 25 s. 297) framhölls att utrymmet att avslå begäran om muntlig handläggning var mer begränsat när det rörde s.k. trovärdighetsärenden. -

UNHCR:s exekutivkommitté har givit Förenta Nationernas flyktingkommissarie i uppdrag att ge ut Handbok om förfarandet och kriterierna vid fastställande av flyktingars rättsliga ställning enligt 1951 års konvention och 1967 års protokoll angående flyktingars rättsliga ställning (fortsättningsvis benämnd handboken). I handboken beaktas UNHCR:s kunskap på området samt den praxis som vuxit fram i de fördragsslutande staterna, bl.a. Sverige. Handboken får tillsammans med andra slutsatser rörande förfarandet, som UNHCR står bakom, anses vara viktiga rättskällor rörande förfarandet i mål eller ärenden rörande flyktingskap (jfr prop. 2004/05: 170 s. 94). - I artiklarna 195-205 i nämnda handbok finns principer och metoder för att fastställa fakta. I artikel 196 anges följande rörande förfarandet hos beslutsmyndigheten (i Sveriges fall Migrationsverket).

"En allmän rättslig princip säger att bevisbördan ligger hos den som åberopar en viss omständighet. En sökande kan emellertid ofta inte styrka sina påståenden med skriftlig eller annan bevisning. De fall då en sökande kan styrka alla sina påståenden kommer att vara undantag snarare än regel. I flertalet fall har en sökande som flyr undan förföljelse endast med sig det allra nödvändigaste och saknar ofta identitetshandlingar. Medan bevisbördan sålunda i princip ligger på den sökande, delas skyldigheten att ta reda på och värdera alla relevanta fakta mellan den sökande och utredaren. I vissa fall måste utredaren utnyttja alla till buds stående medel för att få fram erforderlig bevisning till stöd för den sökande. En sådan självständig redogörelse röner emellertid inte alltid framgång och det kan även finnas påståenden som inte låter sig bevisas. Om den sökandes redogörelse förefaller trovärdig och det inte finns goda skäl att anta det motsatta, bör den sökande i sådana fall ges en fördel av det uppkomna tvivelsmålet."

Vidare anges i artikel 199 i handboken.

"Normalt torde den första intervjun vara tillräcklig för att få klarhet om den sökandes berättelse. Utredaren kan emellertid bli tvungen att genomföra ytterligare en intervju för att klara ut vad som kan framstå som motsägelser samt finna förklaringar till felaktiga påståenden och underlåtenhet att uppge väsentliga sakförhållanden. Osanna påståenden är i sig inte skäl nog att vägra en person flyktingstatus. Det är utredarens ansvar att bedöma sådana påståenden i ljuset av samtliga omständigheter i fallet. "

I artikel 202 i handboken slås bl.a. fast att utredarens slutsatser beträffande de fakta som lagts fram och hans personliga intryck kommer att leda fram till ett beslut som påverkar en människas liv samt att kriterierna därför måste tillämpas i en anda av rättvisa och förståelse. -

Migrationsöverdomstolen gör följande bedömning. - Det är en vedertagen bevisrättslig princip inom förvaltningsprocessrätten att den som ansöker om en förmån har bevisbördan för att han eller hon uppfyller de krav som uppställs i lagen för att förmånen skall beviljas. Den som ansöker om uppehållstillstånd har således initialt bevisbördan för att de faktiska omständigheter som krävs för uppehållstillstånd föreligger. Givetvis kan bevisbördans placering förändras i ett senare skede om den sökande lyckas göra de förhållanden han åberopar sannolika. - När det gäller uppehållstillstånd på grund av flyktingskap eller då någon gör gällande att han eller hon är skyddsbehövande i övrigt uppstår särskilda problem. Det ligger i sakens natur att många av de förhållanden som åberopas av sådana asylsökande inte kan göras sannolika med skriftlig eller annan bevisning. Den metod för placering av bevisbördan, som fastställts i handboken, om att en asylsökande som lämnat en trovärdig berättelse skall ha "fördel av uppkommet tvivelsmål" i de fall de åberopade skälen i övrigt är tillräckliga för uppehållstillstånd bör därvid användas. - Av samma anledning - svårigheterna för asylsökande att göra sina påståenden sannolika - påverkas domstolarnas officialprövningsskyldighet i 8 § FPL av de speciella förhållanden som gäller för mål där skyddsbehov åberopas. I detta sammanhang har det givetvis också betydelse att besluten är oåterkalleliga, att de har stor betydelse för enskildas liv samt att misstag kan leda till att enskilda utsätts för allvariga kränkningar av sina mänskliga rättigheter. Trots att det således är fråga om ansökningsmål, där den enskilde - oftast biträdd av ett offentligt biträde - har bevisbördan för sina påståenden, och trots att fråga är om tvåpartsprocess kan således domstolen -

beroende på omständigheterna - få ett utredningsansvar. Givetvis innebär detta inte att domstolen själv i alla lägen måste genomföra utredningar utan domstolen kan även ge anvisningar till parterna vilken utredning som behövs, vid äventyr att målet kommer att avgöras i befintligt skick om part inte följer uppmaningen. I vissa fall - t. ex. när frågan rör att fastställa trovärdigheten i en komplex berättelse - kan en lämplig åtgärd också vara att domstolen ex officio kallar till muntlig förhandling om detta skulle vara till fördel för utredningen i målet. - Det aktuella målet rör en asylsökande man från Egypten som uppgett sig vara förföljd av de egyptiska myndigheterna på grund av sin brors politiska verksamhet. Han har vidare hos Migrationsverket uppgett att han utsatts för tortyr vid flera tillfällen. Till stöd för sin ansökan har han åberopat bl.a. en dom avkunnad av en egyptisk säkerhetsdomstol den 11 augusti 2003. I domen har M A B A tillsammans med sex andra personer dömts till tre års fängelse bl.a. för att ha grundat ett olagligt parti. På förfrågan av Migrationsverket har Sveriges ambassad i Kairo konstaterat att den kopia av domen som granskats synes vara riktig. För att styrka sin identitet har M A B A ingivit ett egyptiskt id-kort med giltighetstid till 1992. Såväl Migrationsverket som migrationsdomstolen har gjort bedömningen att M A B As berättelse inte är trovärdig och därför avslagit ansökan. - Migrationsöverdomstolen kan konstatera att M A B As berättelse å ena sidan innehåller ett flertal motsägelsefulla och osannolika uppgifter, vilket gör att M A B A inte redan på grund av berättelsens utformning kan anses ha fördel av uppkommet tvivelsmål. Å andra sidan har hans påståenden visst stöd av en dom som ansetts kunna vara riktig. Migrationsverket, som har haft två muntliga genomgångar med M A B A, har i sitt beslut lämnat en fyllig motivering till varför man inte ansett att han är trovärdig. I migrationsdomstolen däremot har ingen muntlig förhandling ägt rum och domstolen har utan närmare motivering förklarat att den delar Migrationsverkets bedömning. Migrationsdomstolen har inte heller vidtagit någon egen utredningsåtgärd rörande den åberopade domen, t.ex. försökt utreda oklarheterna beträffande M A B A:s identitet eller få ytterligare information om domens äkthet av svenska ambassaden. Som tidigare nämnts har domstolen kunnat välja att själv genomföra en sådan utredning eller anmoda Migrationsverket att genomföra den. - Mot bakgrund av att ansökan om uppehållstillstånd i detta fall gäller Egypten, ett land som är känt för omfattande kränkningar av de mänskliga rättigheterna, och då M A B A:s berättelse har visst stöd av en dom från den egyptiska säkerhetsdomstolen som kan vara äkta, anser Migrationsöverdomstolen att migrationsdomstolen inte fullföljt sin utredningsskyldighet. I sammanhanget kan dessutom läggas till att M A B A gjort gällande att han kan komma att utsättas för tortyr, vilket ytterligare understryker behovet att ett komplett beslutsunderlag. - Eftersom migrationsdomstolen inte har utrett målet som dess beskaffenhet kräver och således har brustit i sin utredningsskyldighet enligt 8 § FPL skall domstolens beslut om avvisning undanröjas och målet visas åter till migrationsdomstolen för ny handläggning.

Migrationsöverdomstolens avgörande. Migrationsöverdomstolen meddelar prövningstillstånd samt undanröjer migrationsdomstolens dom och visar målet åter till migrationsdomstolen för ny handläggning.

Sökord:	Utredningsansvar; Skyddsbehövande; UNHCR:s handbok; Bevisbörda; Fördel av uppkommet tvivelsmål
Litteratur:	UNHCR:s handbok om förfarandet och kriterierna vid fastställande av flyktingars rättsliga ställning: Prop. 2004/2005: 170 s. 94 och 130; Prop. 1996/97: 25 s. 297
